

ACHTERGRONDINFORMATIE

De Stelling van Amsterdam is verdedigingskring rondom Amsterdam. De Stelling bestaat uit een waterlinie gecombineerd met een kring van forten. De bedoeling was dat men in tijden van oorlog een kring van polders rondom Amsterdam onder water kon zetten.

Op het plaatje kun je zien hoe het landschap rondom Amsterdam eruit zou zien, wanneer de verschillende polders daadwerkelijk onder water werden gezet.

De Stelling van Amsterdam werd gebouwd tussen 1880 en 1914.

*mobilisatie
oefening 1939
bron: collectie
Spaarnestad*

Inundatie

Het officiële woord voor het opzettelijk onder water zetten van eigen land is inundatie. Het land onder water zetten was een effectieve manier om de vijand op afstand te houden. Een laag water van 40 centimeter is met materieel sowieso al lastig te trotseren. Bovendien maakt het hekjes, struiken en sloten onzichtbaar, waardoor het landschap een groot veld vol hindernissen is voor vijandige legers. Een ander voordeel van een waterlinie (inundatielinie) is dat met relatief weinig soldaten een groot gebied kan worden verdedigd.

Over de forten

Een inundatielinie heeft natuurlijk ook zwakkere plekken, denk aan wegen, dijken of hogergelegen stukken land. Ook plaatsen waar het water diep genoeg was om over te varen, waren kwetsbaar. Deze toegankelijke plekken in de waterlinie noem je accessen. Accessen zijn dus plaatsen waar de oprukkende vijand niet door het water werd tegengehouden. Op deze plekken moest de vijand onder vuur kunnen worden genomen. Op 46 plaatsen zijn daarom verdedigingsforten gebouwd.

Op de website <http://www.stelling-amsterdam.nl/junior/forten.html> vind je de volgende tekst:

Zodra je meer dan één fort hebt bezocht zal je zien dat ze vaak op elkaar lijken maar toch allemaal anders zijn. De plaats van een fort bepaalde welke kanonnen en manschappen er nodig waren en dus hoe het fort eruit zag. Zo zijn de forten aan de kust, Fort bij IJmuiden en Fort aan het Pampus, enorm groot terwijl er ook enkele kleine kustbatterijen zijn. Rond Weesp en Muiden zijn oudere bakstenen forten hergebruikt en die zien er weer heel anders uit dan de rest van de Stelling. De meeste forten zijn van beton en tussen 1897 en 1914 gebouwd. Ze zijn kleiner en ondiep zodat ze moeilijker door de vijand te raken zouden zijn. Van deze forten zijn drie soorten (A, B en C) maar toch is elk fort weer net even anders.

Hieruit kunnen we opmaken dat ieder fort dus eigenlijk weer anders was.

OPDRACHT

De Westbatterij aan de monding van de Vecht.

Bekijk het kaartje van de Stelling van Amsterdam

Kies een van de plaatsen uit de Stelling van Amsterdam. Je gaat met je groepje naar eigen inzicht het ideale verdedigingswerk voor deze plek bouwen. Als iedereen zijn verdedigingswerk af heeft, presenteert ieder groepje zijn ontwerp. Je moet dan dus kunnen toelichten waarom jullie ontwerp er zo uit is komen te zien.

Er zijn een paar aanwijzingen waar je rekening mee kunt houden als je je fort gaat bouwen:

- Met 'fort' wordt een compleet verdedigingswerk bedoeld. Het hoeft dus niet één gebouw te zijn. Het kan bijvoorbeeld een terrein zijn waarop meerdere gebouwen zijn te vinden, verbonden door (ondergrondse) gangen en omgeven door een wal en/of gracht.
- Toen de bouw van de Stelling begon, vond oorlog nog geheel over land, of over zee plaats. Er waren nog geen vliegtuigen en de auto was nog maar net uitgevonden. Er werd nog veel met paard en wagen gewerkt.
- Denk eraan dat kanonnen die maximaal een kilometer ver konden schieten, het zwaarste geschut was, wat men in die tijd had.
- Het geschut is in de periode van 1880-1914 voortdurend veranderd. Maar je moet er rekening mee houden dat de forten in het begin uitgerust werden met grote kanonnen en dat er veel ruimte nodig was voor bijbehorende munitie.
- In de forten moesten tot 300 soldaten gehuisvest kunnen worden. Zij moesten er soms weken kunnen verblijven, eten en slapen.
- Forten werden meestal gedeeltelijk onder de grond gebouwd. Ook was het vaak niet één heel groot bouwwerk. Dit alles om te zorgen dat het verdedigingswerk lastig door de vijand te raken was.
- De verdediging van het fort richtte zich naar het gebied buiten de Stelling. De achterkant van het verdedigingswerk werd de keel genoemd. De keel is dus de kant van het verdedigingswerk dat grenst aan het binnengebied van de Stelling. Bevoorrading, aanvoer en toevoer van goederen, eten en soldaten gebeurde via de achterkant.
- Op veel forten werd gebruik gemaakt van hefkoepels. Hierin stond een kanon onder een pantserstalen dak dat omhoog kon komen om te schieten, waarna het weer in het beton zakte. Vanuit de hefkoepel kon een kanon alle kanten op gericht worden.
- De forten moesten ook in staat zijn het gebied tussen de forten te beschieten.
- In de meeste verdedigingswerken was het gebouw voor het verblijf van de soldaten gescheiden van bouwsels van waaruit het verdedigen en beschieten moest gebeuren. Ook waren er aparte loodsen voor de opslag van materieel en voorraden.
- De forten staan op verschillende plekken. Houd er bij de bouw van jullie model rekening mee of een fort aan zee, aan een rivier, aan een spoorlijn, aan een dijk of aan een weg staat.

DE STELLING VAN AMSTERDAM

